

YG İŞLETME SORUMLULUĞU HİZMET SUNUMUNUN GENELE YAYILMASI

İrfan ARABACI

Elektrik Mühendisi

e-posta: irfan.arabaci@emo.org.tr

Anahtar Sözcükler: YG İşletme Sorumluluğu, Kuvvetli Akım, Trafo, Reaktif Enerji

ÖZET

Yüksek gerilimli elektrik tesislerinde İşletme Sorumluluğu hizmetinin tüm özel trafolu abonelerce talep edilir ve dolayısı ile kullanılır hale getirilmesi için elektrik mühendisleri ve onların mesleki örgütü EMO tarafından hayata geçirilmesi gereken temel hususlar nelerdir? Bu bildirinin amacı, bu soruya cevap bulmaya çalışmaktır.

GİRİŞ

Şu anda Y.G. İşletme Sorumluluğu hizmeti satın almakta olan işletmelerin yöneticileri, bu hizmeti, TEDAŞ ve benzeri Devlet Kuruluşlarının zorlaması nedeniyle mi yoksa işletmeleri için yararlı bir hizmet olarak gördükleri için mi satın almaktadırlar?

Y.G. İşletme Sorumluluğu hizmeti kullananların azımsanmayacak bir bölümü, belki yarısı, TEDAŞ'ça dayatılan bu zorunluluk kalktığında, hemen ya da kısa bir süre sonra bu hizmeti satın almaktan vazgeçebilecek kullanıcılarıdır. İşletme sorumluluğu hizmeti sunumunun, yaklaşık 15 yıldan beri süregeldiği ve özellikle de son 5 yılda, gerek Elektrik Mühendisleri Odasının gerekse meslektaşlarımızın bu işi oldukça sistematik ve profesyonel bir düzeyde gerçekleştirmelerine rağmen talep potansiyelinin hala bu kadar düşük olması, mutlaka üzerinde ciddi düşünüp gidirmenin çarelerini bulmamız gereken bir olumsuz durumdur.

Yukarıda belirtilenlerin dışında kalan yani İşletmesi için şu ya da bu yararı olduğunu düşünerek bu hizmeti satın alanların temel beklentileri nelerdir?

a-) Reaktif enerji bedeli ödemekten kurtulmak.

b-) Kuvvetli Akım Elektrik Tesisleri Yönetmeliğinin 60. maddesinin gereğini yerine getirmiş olmak.

c-) Elektrik enerjisi satın aldığı kuruluşça, çarptırılabilceği kaçak elektrik kullanım cezasından ya da hiç hak etmediği halde maruz kalabileceği benzeri bir cezadan korunmak.

d-) Elektrikle ilgili kazalarda; sigorta tazminatını hak etmek, açılacak ceza ya da tazminat davalarından ceza almadan veya en az ceza ile kurtulabilmek.

Tabii ki hizmet satın alımını belirleyen esas amaç, yukarıda sayılanlardan sadece biridir. Bununla beraber, diğer maddeler de, kararın alınmasında ikinci, üçüncü ya da dördüncü derecede etkili olabilmektedir.

Örneğin temel olarak, reaktif enerji bedeli ödemek gayesi ile hizmet alan bir yönetici, hizmeti almakla, sadece bu konuda değil, diğer konularda da az ya da çok yarar sağladığını bilmektedir. Hatta TEDAŞ'ın bu konudaki zorlayıcı bir yazısı üzerine, hizmet alımına karar veren ve bu nedenle de ilk grupta yer alan bir yönetici, ikinci grupta yer alanların beklentisi olan yararları da kısmen sağlayacağını düşünebilmektedir. Ama kararın belirleyicisi, bu ek yararlar değil TEDAŞ'ın zorlaması olmuştur.

İşte elektrik mühendisine ve onun meslek örgütü EMO'ya düşen görev de tam bu noktada ortaya çıkmaktadır. Yani hizmeti, ondan sağlayacağı yararlar için değil de, bir takım baskılar sonucu aldığını düşünen bir yönetici, sunulan hizmetin kalitesini

görüp yaşadıkça, başlangıçtaki düşüncesinin doğru olmadığını, aslında, bu hizmetin, işletmesi için çok gerekli ve yararlı olduğunu düşünmelidir. Öyle doğru hizmet üretim politikaları uygulanmalıdır ki, yöneticiler, kendi özgür iradeleri ile bu hizmeti talep eder hale getirilmelidir.

Doğal olarak, burada asıl görev, bizzat hizmeti sunan elektrik mühendisidir. Ama onun ufkunu açacak, özellikle, yasal, eğitsel ve deneysel alt yapıyı derleyecek unsur ise EMO 'dur. Hizmetin tanımının detaylı bir yönetmelikle yapılmış olması, zaten EMO'nun küçümsenmeyecek hatta övünülecek bir başarısıdır. Üyenin, sunduğu hizmet kalitesinin yükselmesini sağlamak üzere, eğitilip denetlenmesi; asgari ücretin uygulanmasının temini; iş kazaları vb. durumunda üyenin zarar görmesini en aza indirebilecek sigortalama tekniklerinin ve yasak önlemlerin geliştirilmesine yönelik çalışmaların yapılması ve girişimlerde bulunulması, hep EMO'ya düşen görevlerdir.

Bu perspektife uyumlu olarak; yukarıda ikinci grupta belirtilen amaçlar konusunda, gerekli saydamlık ve cesareti gösterebilmenin zamanı gelmiştir. Yani işletmelerin, elektrik enerjisini temin eden kuruluşa karşı en zayıf oldukları; reaktif enerji bedeli ödenmek zorunda kalınması, satışa esas ölçü sistemi kontrol işlemlerinin izlenmesi gibi konularda kendi kaderleri ile baş başa bırakılmayıp tam tersine Y.G. İşletme Sorumluluğu Yönetmeliği gereği olarak, bu sorunların İşletme Sorumlusunca izlenip çözülmesi, hem hizmeti alanları hem de sunanları, daha çok tatmin etse gerektir.

Benzer durumun, trafo iletken, şalter vb. elemanların yüklenme durumlarının; şebeke gerilimindeki dalgalanmaların, gerilim ve akım harmoniklerinin; can ve mal güvenliği yönünden büyük önem taşıyan topraklama direnci ve yalıtım direnci gibi karakteristik değerlerin periyodik olarak ölçümü ve kontrolü ile bu çalışmaların, bizzat işletme sorumlusunca raporlanması için de geçerli olduğu rahatlıkla söylenebilir. Bu işler de, gene işletme sorumlusunun, rutin hizmetleri kapsamında değerlendirilmeli ve bunlar için ayrıca bir ücret talep edilmemelidir.

Son olarak da; işyeri yönetimlerinin gereksincekleri elektrik enerjisi temininin temel konularındaki

danışma hizmetleri ile işyeri personeline gerçekleştirilecek asgari düzeydeki bakım hizmetlerinin yönetilmesinin gene Y.G. İşletme Sorumlusunun sunması gerekli hizmet paketi içinde mütalaası gerekmektedir. Yani bir diğer deyişle; her ne kadar EMO Hizmet Tanımı Kitapçığında her ne kadar Danışmanlık ve Bakım Hizmetleri ayrı hizmet grupları olarak tanımlanmış olsa da bu durum maa-lesef hayatın gerçeklerine uymamaktadır. O halde yapılması gereken kitabı hayatın gerçeklerine uydurmaktır.

Aksi takdirde, şu anda yaşamakta olduğumuz çelişkili yapı sürece ve hizmet sunumunun bu gün ulaştığı noktadan daha yaygın hale getirilmesi mümkün olamayacaktır. Burada sözü edilen çelişki; bir çok elektrik mühendisinin kapasitelerinin çok altındaki Y.G. İşletme Sorumluluğu işleri ile yetinmek zorunda kalmalarına karşın, pek daha az sayıdaki meslektaşın kapasitelerinin üzerindeki İşletme Sorumluluğu hizmetlerini üstlenmekte oluşlarıdır. Kapasitenin üzerinde iş alabilmenin bedeli, doğaldır ki daha kaliteli hizmet sunumu değil; fiili ücretin, EMO tarafından belirlenen asgari ücretin oldukça altında gerçekleşmesidir.

SONUÇ

EMO tarafından standart elektrik mühendisliği hizmetleri olarak ayrı ayrı tanımlanan:

- İşletme Sorumluluğu
- Danışmanlık
- Bakım Sorumluluğu

hizmetleri, 10-15 yıllık yaşam pratiğimizin de gösterdiği gibi ayrı ayrı sunulan hizmetler olmamıştır. Genelde, bu üç ayrı hizmet türü, Y.G. işletme Sorumluluğu hizmeti adı altında tek bir hizmet olarak ve EMO tarafından sadece bu hizmet için tanımlanan asgari ücret karşılığında sunulmaktadır. Hatta işletmelerin talepleri bununla da sınırlı kalmamakta, EMO tarafından bu hizmet kapsamı dışında bırakılan kompanzasyon ve ölçü sistemlerinin kontrol ve takibi de gene Y.G. İşletme Sorumluluğu hizmeti kapsamına ithal edilmektedir. Galiba hizmetin yaygınlaşıp kökleşmesi de hayatın dayattığı bu gerçeklerin, EMO tarafından kabul edilmesinden geçmektedir.